

Symbolisk kapital og socialklasser

Pierre Bourdieu

“At være adelig er, hvis man er titlen værdig, at ødsle, det er en forpligtelse til at tage sig ud og at være dømt til luksus og gavmildhed. Jeg ville endda mene, at tendensen til flothed blev forstærket i begyndelsen af det 13. århundrede som reaktion på de nyriges sociale opstigen. For at distingvere sig fra de bondske må man overgå dem ved at vise sig mere rundhåndet end dem. Litteraturens vidnesbyrd er her helt tydelig. Hvad adskiller ridderen fra parvuen? Sidstnævnte er gerrig, og førstnævnte er ædel, fordi han glad bortgiver alt, hvad han har, og er forgældet fra top til tå.”

- Georges Duby, *Hombres et structures du Moyen Age* (1973)

Ethvert videnskabeligt projekt må tage højde for den kendsgerning, at de sociale agenter fremtræder som objektivt kendetegnede af to forskellige slags egenskaber, dels materielle egenskaber, der som eksempelvis kroppen kan tælles og måles ligesom alle andre ting i den fysiske verden, og dels symbolske egenskaber, som træder frem i relationen til subjekter, der er i stand til at opfatte og værdsætte dem, og som fordrer fortolkning ud fra deres specifikke logik. Det betyder, at den sociale virkelighed tillader to forskellige læsninger: På den ene side den læsning, som rustet med en objektivistisk forståelse af statistikken etablerer *fordelinger* (i både statistisk og økonomisk forstand) forstået som kvantificerede udtryk for opdelinger i et stort antal individer, som konkurrerer om en endelig mængde social energi, der kan måles med “objektive indikatorer” (dvs. materielle egenskaber). På den anden side den læsning, som går ud på at afkode betydninger og på at blotlægge de kognitive operationer, gennem hvilke agenterne producerer og afkoder dem. Den første retning sigter mod at gribe en objektiv “virkelighed”, som er helt utilgængelig i den almindelige erfaring, og mod at fastslå “love”,

det vil sige meningsfulde (i betydningen ikke tilfældige) relationer inden for fordelinger. Den anden tager ikke “virkeligheden” som genstand, men de forestillinger om den, som agenterne danner, og som udgør hele “virkeligheden” ved en social verden, som på de idealistiske filosofers maner konciperes som “vilje og forestilling”. Førstnævnte, som indrømmer eksistensen af en social “virkelighed” uafhængig af “individuelle bevidstheder og viljer”, funderer meget logisk videnskabens konstruktioner i et brud med almindelige forestillinger om den sociale verden (Durkheims “forudantagelser”). Sidstnævnte, som reducerer den sociale virkelighed til den forestilling, som agenterne gør sig om den, tager meget logisk den primære erfaring af den sociale verden som genstand.¹ Som en simpel “redegørelse for redegørelser”, som Garfinkel siger, er denne “videnskab”, der som sin genstand har en “videnskab”, nemlig den viden, som agenterne iværksætter i deres praksis, ikke andet end en beskrivelse af beskrivelser af en social verden, som i sidste instans ikke ville være andet end et produkt af mentale – og det vil sige sproglige – strukturer.

Til forskel fra en social fysik kan en social videnskab ikke reduceres til en registrering af (som oftest konti-

---

¹ Ved her kun at tage den form for social fysik i betragtning (eksempelvis Durkheims), som er enig med den sociale kybernetik i opfattelsen af, at “virkeligheden” kun kan erkendes gennem brugen af logiske klassifikationsinstrumenter, er det ikke hensigten at benægte den særlige affinitet, som findes mellem den sociale energetik og den positivistiske tilbøjelighed til at se klassifikationer som enten arbitrære og “operationelle” inddelinger (f.eks. aldersklasser eller indkomstniveauer) eller som “objektive” opdelinger (f.eks. diskontinuerte statistiske fordelinger eller vendepunkter på kurver), som blot skal registreres. Hensigten er alene at betone, at det grundlæggende valg ikke består i valget mellem det “kognitive perspektiv” og behaviorismen (eller alle andre former for mekanisme), men mellem en hermeneutik for forhold mellem betydninger og en mekanik for styrkeforhold.

nuerte) fordelinger af materielle indikatorer for forskellige former for kapital. Uden nogensinde at identificere sig med en "redegørelse for redegørelser" må den integrere den (praktiske) erkendelse, som agenterne (genstanden) har af genstanden, i den videnskabelige erkendelse af genstanden. Sagt på en anden måde må socialvidenskaben i den videnskabelige erkendelse af knapheden og konkurrencen om knappe goder indføre den praktiske erkendelse, som agenterne får ved at skabe individuelle eller kollektive inddelinger, der er fuldt ud lige så objektive som de fordelinger, den sociale fysik aflægger regnskab for.

Problemet med socialklasser er særligt egnet til at gribe modsætningen mellem de to perspektiver: Den tydelige antagonisme mellem dem, der vil bevise klassers eksistens, og dem, der vil benægte den, – og som viser, at klassifikationer er genstand for kamp – skjuler en vigtigere modsætning, der angår selve erkendelsesteorien for den sociale verden. Den ene side anlægger i sagens tjeneste den sociale fysiks synspunkt og vil derfor kun se socialklasse som et heuristisk begreb eller som arbitrære statistiske kategorier opfundet af forskeren, som dermed indfører diskontinuiteter i en kontinuert virkelighed. Den anden side forsøger at grundlægge eksistensen af socialklasser i agenternes *erfaring* og søger at vise, at agenterne anerkender eksistensen af klasser med forskellige grader af prestige, at agenterne indskriver individer i disse klasser ud fra mere eller mindre eksplicitte kriterier, og at de tænker sig selv som medlemmer af en klasse.

Modsætningen mellem den marxistiske teori i den strengt objektivistiske form, som den ofte antager, og den weberske teori, som skelner mellem socialklasse og statusgruppe (*Stand*), hvor sidstnævnte defineres af symbolske egenskaber som dem, der danner livsstilen, udgør en anden og lige så fiktiv form af valget mellem objektivismen og subjektivismen: Livsstilen udfylder per definition kun sin distingverende funktion for de subjekter, som er disponerede for at anerkende den, og den weberske teori om statusgrupper er meget tæt på alle de subjektivistiske teorier, der som Warners indfører livsstil og subjektive forestillinger som konstitutive træk ved sociale opdelinger. Men Max Webers fortjeneste er, at han i stedet for at anse dem for gensidigt udelukkende *forener* de to modsatte opfattelser i de materielle forskelles objektivitet og i forestillingernes subjektivi-

tet; dermed stiller han problemet med de sociale opdelingers dobbelte rødder. Han fordunkler imidlertid atter spørgsmålet ved at foreslå en naivt realistisk løsning i form af to "typer" af grupper, hvor der kun er tale om to *måder at eksistere* på, som gælder for enhver gruppe.

Teorien om socialklasser bør således overskride modsætningen mellem objektivistiske teorier, som identificerer socialklasser (eventuelt for at bevise deres ikke-eksistens *per absurdum*) med adskilte grupper forstået som simple og tællelige populationer adskilt af grænser, som er indskrevet objektivt i virkeligheden, og subjektivistiske (eller om man vil marginalistiske) teorier, der reducerer den "sociale orden" til en slags kollektiv klassifikation dannet ved aggregationen af individuelle klassifikationer eller, mere præcist, af de klassificerende og klassificerbare individuelle strategier, gennem hvilke agenterne klassificerer andre og gør sig selv klassificerbare.

Udfordringen fra dem, der bruger kontinuiteten i de statistiske fordelinger som argument for at benægte eksistensen af socialklasser, er for dem, der tager den op, en idiotisk strid, en plump fælde. Den efterlader nemlig ikke andet valg end i det uendelige at konfrontere de modsigelsesfyldte opregninger af socialklasser, som man kan finde i Marx' værker, eller bede statistikken om at løse de nye versioner af kornbunkens paradoks, som statistikken selv frembringer i den samme operation, hvori den synliggør forskellene og gør det muligt præcist at måle deres udsving, men samtidig udviser grænserne mellem de rige og de fattige, borgerskab og småborgerskab, folk i byer og folk på landet, de unge og de gamle, folk fra Paris og dem fra forstæderne, og så videre. Fælden lukker sig ubarmhjertigt om dem, der helt alvorligt i marxismens navn bekendtgør efter at have lagt sammen på kryds og tværs, at antallet af småborgere "højst er 4.311.000".

Kontinuitetens sociologer, der er rene "teoretikere" i den helt banale betydning, at deres udsagn ikke bygger på noget empirisk grundlag, vinder hver eneste gang ved at overlade bevisførelsen til deres modstandere; men det er tilstrækkeligt at bruge Pareto, som de ofte henviser til, som modargument: "Man kan ikke trække en linje, som på en absolut måde adskiller de rige og de fattige eller kapital- og ejendomsbesiddere fra arbejdere. Mange forfattere mener deraf at kunne udlede den konsekvens, at man ikke i vores samfund kan tale

om en klasse af kapitalister eller modstille borgerskab og arbejdere”. Man kunne lige så godt sige, fortsætter Pareto, at der ikke findes gamle mennesker, fordi man ikke ved, hvornår i livet alderdommen begynder.

Hvad angår reduktionen af den sociale verden til den forestilling, som nogle har om de fremstillinger, som andre giver af sig selv, eller, sagt på en mere præcis måde, reduktionen til aggregatet af de (mentale) forestillinger, som hver agent har om de andre agenter, det vil sige om de (teater-) forestillinger, som de giver, og de (mentale) forestillinger, de har om agenten, det vil sige om (teater-) forestillinger, agenten giver dem, – så udelader denne reduktion det, at de subjektive klassifikationer er funderet i objektiviteten i en klassifikation, som ikke kan reduceres til den kollektive klassifikation, som fås ved at lægge alle de individuelle klassifikationer sammen: Den “sociale orden” dannes ikke som resultatet af en afstemning eller priserne på et marked ud fra de individuelle ordener.²

En klasses eksistensbetingelser, som den sociale statistik påviser ud fra forskellige materielle indikatorer for positionen i produktionsforholdene, eller sagt på en mere præcis måde, som påvises ud fra klassens evne til materiel tilegnelse af redskaber til materiel eller kulturel produktion (økonomisk kapital) og evne til symbolsk tilegnelse af disse redskaber (kulturel kapital), bestemmer direkte og indirekte, gennem den position, som de kollektive klassifikationer tilstår den, de forestillinger, som hver agent har om sin position, og strategierne for “selvpræsentation” med Goffmans udtryk, det vil sige for iscenesættelse af agentens position. Det kunne vises selv i de mindst indlysende tilfælde, eksempelvis den amerikanske middelklassens univers med dens mangfoldige og uklare hierarkier, som interaktionismen beskriver, eller i det grænsetilfælde, som snobismens og salonernes verden udgør i Prousts fremstilling. Disse universer, som er gennemsyret af præventions- og distinktionsstrategier, giver

et forstørret billede af et univers, hvis sociale orden er et produkt af en slags løbende skabelsesakt og derfor til ethvert tidspunkt er det foreløbige og skrøbelige resultat af en klassekamp, som er reduceret til en klassifikationskamp eller til en konfrontation mellem symbolske strategier med sigte på at forandre positionen ved at bearbejde forestillingerne om positionen, eksempelvis de strategier, som består i at benægte afstand (ved at vise sig “ukompliceret” eller ved at “være imødekommende”) for så meget desto bedre at gøre afstanden erkendt, eller omvendt, at anerkende afstanden for så meget bedre at kunne benægte den (gennem en variant af Eric Bernes Schlemiehl-spil). Dette berkeleyske rum, hvor alle forskelle ville kunne reduceres til tænkning om forskelle, hvor de eneste afstande er dem, man “lægger” eller “holder”, er et sted for strategier, hvis grundlag altid er forsøget på at indordne sig eller udskille sig: at bluffe ved at forsøge at identificere sig med grupper, der har ry for at være højere placeret; at være snobbet ved at adskille sig fra grupper, som identificeres som lavere placeret (i overensstemmelse med den famøse definition: “a snob is a person who despises everyone who does not despise him”). Loven for akkumulation af mondæn “kreditværdighed” består i at få adgang til de højest placerede, mest lukkede og mest “eksklusive” grupper og samtidig lukke adgangen til sig selv for flere og flere. En salons prestige afhænger af stregheden i dens udelukkelse (man kan ikke modtage en lidet agtet person uden at tabe i agtelse) og i “kvaliteten” af de deltagende personer, som i sig selv måles på “kvaliteten” af den salon, som de deltager i. Kursstigninger og -fald på de mondæne værdiers børs, som den mondæne sladder registrerer, måles ud fra disse to kriterier, det vil sige ud fra hårfine nuanceringer, som fordrer et trænet øje. I et univers, hvor alt er klassificeret og dermed klassificerende, fra steder, man skal ses, eksempelvis smarte restauranter, hestevæddeløb, mondæne foredrag, udstillinger, over steder og forestillinger, man skal have set, Venedig, Firenze, Bayreuth eller Djagilevs *Ballets russes*, til de lukkede områder som elegante saloner og klubber, er en fuldkommen beherskelse af klassifikationernes rangordner (som smagsdommerne arbejder på at ændre på, så snart de bliver for bredt kendte) uundværlig for at give det bedste afkast af de mondæne investeringer og for i det mindste at undgå at blive identificeret med grupper i

2 Her et særligt karakteristisk udtryk, helt ud i metaforen, for denne sociale marginalisme: “Each individual is responsible for the demeanour image of himself and deference image of others, so that for a complete man to be expressed, individuals must hold hands in a chain of ceremony, each giving deferentiality with proper demeanour to the one on the right what will be received deferentially from the one on the left.” (Erving Goffman. “The Nature of Deference and Demeanour”. *American Anthropologist*, vol. 58, 1956, s. 473-502.)

lav kurs. Man bliver klassificeret ud fra sine klassifikationsprincipper: Det er ikke kun Odette og Swann – der alene ved at læse listen over de inviterede til et selskab kan afgøre, hvor chic det er – som har forskellige klassifikationsprincipper, men også Charlus, Madame Verdurin og landsretsdommeren på ferie i Balbec, og disse klassifikationsprincipper klassificerer dem uundgåeligt, når de mener at klassificere; for intet varierer så klart med positionen i klassifikationssystemet som netop synet på klassificering. Det ville imidlertid være farligt uden videre at acceptere det billede af den mondæne verden, som Proust fremlægger. Han er prætendenten, der ser den mondæne verden som et sted, der skal erobres, på samme måde som romanens Madame Swann, hvis selskabelige aktiviteter altid har form af risikable ekspeditioner, der et sted sammenlignes med kolonikrig. Værdien af individer og grupper er ikke så direkte en funktion af snobbens mondæne arbejde, som Proust antyder, når han skriver: “vores sociale personlighed er skabt af de andres tanke”.³ Den symbolske kapital hos dem, der dominerer den mondæne verden, Charlus, Bergotte eller hertuginde af Guermantes, afhænger ikke kun af deres ringeagt og afvisning, af deres kulde og forekommenhed, af deres tegn på anerkendelse og unåde eller beviser på respekt og foragt, kort sagt af hele systemet af domme. Den er den ophøjede form af de simple objektive virkelighedstræk, som den sociale fysik opregner – slotte, jorder eller ejendomme, adelstitler eller universitetsgrader – når de forvandles af den fortryllede, mystificerede og meddelagtige perception, som definerer det specifikt snobbete (eller på et andet niveau, den småborgerlige prætention). Klassifikationsoperationerne henviser ikke blot til tegnene på kollektive domme, men til de positioner i fordelinger, som de kollektive domme allerede medregner. Klassifikationerne har tendens til at lægge sig op ad fordelingerne og bidrager dermed til at reproducere dem. Den sociale værdi i form af miskredit, ry, prestige, respektabilitet eller agtværdighed er ikke produkt af de forestillinger, som agenterne har eller giver, og den sociale væren er ikke at være set.

3 Marcel Proust. *A la recherche du temps perdu*. Paris: Gallimard, bind 1, 1954. s. 19, jf. Goffman i den citerede artikel: “the individual must rely on others to complete the picture of him”.

Sociale grupper og især klasser eksisterer på sin vis to gange, og det endda før det videnskabelige blik: De eksisterer i en førsteordensobjektivitet, nemlig den der registreres af fordelingen af materielle egenskaber; og de eksisterer i en andenordensobjektivitet som kontrasterende klassifikationer og forestillinger, der produceres af agenterne ud fra et praktisk kendskab til fordelinger, således som de viser sig i livsstile. Disse to eksistensmåder er ikke uafhængige, selv om forestillingerne har en vis autonomi i forhold til fordelingerne. Den forestilling, som agenterne gør sig om deres position i det sociale rum (i lighed med de forestillinger i Goffmans teaterbetydning, de giver af den), er et produkt af et system af perceptions- og vurderingsskemaer (habitus), der selv er det inkorporerede produkt af sociale betingelser defineret ved en bestemt position i fordelingen af materielle egenskaber (objektivitet 1) og af symbolsk kapital (objektivitet 2), og som ikke blot medregner de forestillinger (der følger samme love), som de andre gør sig om denne position, og hvis aggregeret definerer den symbolske kapital (almindeligvis betegnet som prestige, autoritet osv.), men også positionen i fordelinger, der symbolsk tilbageoversættes i livsstilen.

Trods benægtelsen af, at forskellene kun eksisterer, fordi agenterne tror eller får nogen til at tro, at de eksisterer, må man indrømme, at de objektive forskelle, der er indskrevet i materielle forskelle og i de differentielle profitter, de leverer, forvandler sig til *anerkendte distinktioner* i og igennem de forestillinger, som agenterne gør sig og giver om dem. Enhver anerkendt distinktion, der er accepteret som legitim, fungerer derigennem som en symbolsk kapital, der leverer en distinktionsprofit. Den symbolske kapital med de former for profit og magt, som den sikrer, eksisterer kun i relationen mellem distinkte og distingverende egenskaber som ens krop, sprog, tøj eller møbler (som hver for sig får deres værdi af deres position i systemet af samme slags egenskaber, der selv objektivt er forbundet med systemet af positioner i fordelingerne) og individer eller grupper, som er udstyret med perceptions- og vurderingsskemaer, som prædisponerer dem for at genkende og anerkende disse egenskaber, det vil sige for at konstituere dem som stiludtryk, der udgør transformerende og miskendelige formninger af positionen i styrkeforholdene. Ingen praksis eller genskab

(i betydningen tilegnet genstand), som karakteriserer en bestemt måde at leve på, kan unddrage sig at blive tilskrevet en distinktiv værdi som funktion af et socialt bestemt relevansprincip og dermed udtrykke en social position. Eksempelvis kan det samme “fysiske” eller “moraliske” træk, en tyk eller tynd krop, en lys eller mørk hud, at drikke alkohol eller lade være, tilskrives helt modsatte (positionelle) betydninger i det samme samfund på forskellige tider eller i forskellige samfund.⁴ For at en praksis eller egenskab kan fungere som *distinktionssymbol* er det nødvendigt og tilstrækkeligt, at den sættes i relation til denne eller hin praksis eller egenskab, som den i et bestemt socialt univers er praktisk substituerbar med, og dermed at den føres tilbage til det symbolske univers af praksisser og egenskaber, der ved at fungere ud fra de symbolske systemers specifikke logik, nemlig de differentielle afstandes logik, tilbageoversætter økonomiske forskelle til distinktive markeringer, til tegn på distinktion eller social stigmatisering. Ligesom sprogtegnet er distinktionstegnet arbitrært, og det får derfor kun den bestemthed, der får det til at fremstå som nødvendigt i folks bevidsthed, fra dets tilhørsforhold til de modsætningsforhold, som udgør systemet af distinktive markeringer. Det er det, der gør, at selv om de i deres væsen er relationelle (det ligger i selve ordet ‘distinktion’), opfattes distinktions-symbolerne, som kan være helt forskellige, alt efter hvad de socialt sætter af fra, ikke desto mindre som medfødte kendetegn på en “naturlig distinktion”. Uanset om det drejer sig om hjemmets stil og indretning eller retorikken i måden at tale på, om dialekten eller tøjets former og farver, om måden at spise på eller de etiske dispositioner, beror det særegne ved distinktions-symboler på, at de givet deres ekspressive funktion på sin vis er dobbelt determinerede, nemlig af deres position i systemet af distinktive tegn og af den bijektive relation mellem dette system og systemet af positioner i fordelingen af materielle goder. Når de som funktion af

et klassifikationssystem opfattes som socialt relevante og legitime, ophører egenskaberne derfor med kun at være materielle goder, som kan udveksles og give materiel profit, for i stedet at blive til udtryk og til *tegn på anerkendelse*, som får deres betydning og gyldighed gennem hele mængden af forskelle i forhold til andre egenskaber – eller ikke-egenskaber. Inkorporerede eller objektiverede egenskaber fungerer således som en slags oprindeligt sprog, som man bliver fortalt af snarere end selv at tale det, på trods af alle strategier for selvpræsentationen.⁵ Enhver ulige fordeling af goder og tjensteydelser tenderer således mod at blive opfattet som symbolsk system, det vil sige som system af distinktive markeringer. Fordelinger som dem mellem biler, boliger, sportsgrene eller spil udgør i den almindelige perception lige så mange symbolske systemer, inden for hvilke hver praksis (eller ikke-praksis) får sin værdi, og summen af disse socialt vigtige fordelinger aftegner systemet af livsstile, som hver for sig er et system af forskelle, der udspringer af smagen og opfattes af smagen som tegn på god eller dårlig smag og dermed som adelstitler, der kan bibringe en distinktionsprofit, hvis størrelse er proportional med dens distinktive sjældenhed, eller en social stigmatisering.

Den objektivistiske teori om sociale klasser reducerer sandheden om social klassifikation til den objektive sandhed om denne klassifikation, idet den i den komplette definition af den sociale verden udelader den primære sandhed, som den konstruerer sig op imod (og som den politiske praksis, der vejledes af denne objektivistiske teori, støder på i form af forhindringer, som den til stadighed må bekæmpe for at knæsette et syn på den sociale verden, som passer til teorien). Den videnskabelige objektivering er først fuldført, når den også anvendes på den subjektive erfaring, som står i vejen for den. Og den adækvate teori er den, der integrerer den partielle sandhed, som den objektive erkendelse griber, og den egne sandhed i den primære erfaring forstået som en (mere eller mindre permanent og total) misken-delse af denne sandhed; det vil sige den affortryllede erkendelse af den sociale verden og erkendelsen af an-

4 Joseph Gusfield viser i en meget fin bog, hvordan afholdenhed, der i det nittende århundredes USA var symbolet par excellence på et tilhørsforhold til borgerskabet, lidt efter lidt blev opgivet i de samme miljøer til fordel for et behersket alkoholindtag, som blev et led i en ny og mere afslappet livsstil (J.R. Gusfield. *Symbolic Crusade. Status, Politics and the American Temperance Movement*. 1966. Urbana & London: University of Illinois Press.)

5 Sproget selv udsiger altid, ud over det det siger, den talendes sociale position (det hænder endda, at det ikke siger andet) gennem den position, som den talende indtager – det, Trubetskoy kalder “udtryksstilen” – i systemet af stile.

erkendelsen forstået som den fortryllede eller mystificerede erkendelse, som den sociale verden er genstand for i den primære erfaring.

Miskendelsen af det virkelige grundlag for forskellene og principperne for deres videreførelse er det, der gør, at den sociale verden ikke opfattes som stedet for en konflikt eller konkurrence mellem fjendtlige grupper, men som en "social orden". Al anerkendelse er miskendelse: Alle slags autoritet, og ikke kun den, som sætter sig igennem med ordrer, men også den der realiseres uden at man har behov for at håndhæve den, den som man kalder naturlig og som findes i et sprog eller en holdning, i manerer eller livsstil, ja endog i ting som fortidens sceptre, kroner, hermelinskåber eller togaer, og i nutidens malerier, antikke møbler, biler eller chefkontorer, hviler på en form for oprindelig tro, som er dybere og mere uudryddelig end den religiøse. En social verden er en verden af *forudsætninger*: Alle spil og alt, hvad der er på spil i den, de hierarkier og præferencer, som den påtvinger, kort sagt hele mængden af uudsagte betingelser for tilhørsforholdet til den, alt det der er selvfølgelig for dem, der er del af den, og værdifuldt for dem, der ønsker at være en del af den – alt dette hviler i sidste ende på den umiddelbare overensstemmelse mellem den sociale verdens strukturer og de perceptionskategorier, som udgør *doxaen*, eller som Husserl sagde *protodoxaen*, det vil sige perceptionen af den sociale verden som en naturlig og selvfølgelig verden. Objektivismen, der reducerer de sociale relationer til deres objektive sandhed som styrkeforhold, glemmer, at denne sandhed kan fortrænges gennem en kollektiv *mauvaise foi* og en fortryllet perception, som forvandler dem til legitime dominansforhold i form af autoritet eller prestige.

Uanset hvilken form den antager, udøver al kapital en symbolsk vold, så snart den anerkendes, det vil sige miskendes i dens sandhed som kapital, og sætter sig igennem som en autoritet, der kalder på anerkendelse. Symbolsk kapital ville blot være et andet ord for det, som Max Weber kalder karisma, hvis ikke det var fordi han, der bedre end nogen anden forstod, at religionssociologien var et af de vigtigste kapitler i magtens sociologi, var forblevet fanget i de realistiske typologiers logik og derfor havde gjort karisma til en bestemt form for magt i stedet for at se den som en dimension ved enhver form for magt, det vil sige et an-

det ord for legitimitet som et produkt af anerkendelse eller af miskendelse eller af den tro, "i kraft af hvilken de personer, som udøver autoritet, tilkendes prestige". Troen defineres af miskendelsen af den *credit*, som den giver sin genstand, og som bidrager til den magt, som genstanden udøver i form af adel, kredit, kendthed, prestige, ry, ære, renommé eller begavelse, talent, intelligens, dannelse, distinktion, smag – alt sammen projektioner af den kollektive tro, som den kollektive tro mener at finde i genstandens *natur*. At være snobbet eller prætentios er at være disponeret for at tro, det er altid at være hjemsogt af angsten for ikke at slå til, for at begå fejltrin og forsynde sig mod smagen, fordi man altid er domineret af transcendent magter, som man er udleveret til på grund af den blotte anerkendelse af dem – eksempelvis kunst, kultur, litteratur, haute couture eller andre verdslige feticher og alle deres vogtere som smagsdommere, modeekspertter, malere, forfattere og kritikere, som alle er skabt af den sociale tro, der udøver en reel magt over de troende, både når det drejer sig om at helliggøre materielle genstande ved at overføre det kollektivt hellige til dem eller om at transformere forestillingerne om dem, der uddelegerer deres magt til dem. Troen er en tilslutning, der er uvidende om, at den skaber det, den tilslutter sig, og den ved ikke eller vil ikke vide, at det, der skaber genstandens inderste charme eller karisma, er produktet af de utallige kredit- eller miskredithandlinger på markedet for symbolske goder, som alle er lige ubevidste om deres sandhed, og som materialiseres i officielt anerkendte og garanterede symboler, eksempelvis distinktionstegn, indikatorer på hellig indvielse og patenteret karisma som adelstitler eller akademiske grader, der som objektiverede markeringer af respekt kalder på markeringer af respekt, eller som pomp og stads ikke alene fremviser den sociale position, men også den kollektive anerkendelse af den ved at tilstå fremvisningen af vigtighed så megen plads. I modsætning til prætentation forstået som et misforhold mellem den vigtighed, som individet tilkender sig, og den, som gruppen tilkender det, mellem det, individet "tillader sig", og det, som man tillader det, mellem prætentationer og legitime ambitioner, sætter den legitime autoritet sig igennem som sådan ved ikke at behøve at gøre andet end at eksistere for at sætte sig igennem.⁶

6 Enhver agent må til enhver tid regne med den pris, som

Transformationen af en given slags kapital til symbolsk kapital er en grundlæggende hændelse i den sociale alkymi. Forvandlingen til symbolsk kapital som en legitim ejendom, hvis begrundelse findes i indehaverens natur, forudsætter altid en form for arbejde, en synlig udgift (uden at den nødvendigvis er stillet til skue) af tid, penge og energi, en *omfordeling*, som er nødvendig for at sikre anerkendelsen af fordelingen, i form af den anerkendelse, som gives af den, der modtager, til den, der er bedre placeret i fordelingen og derfor i stand til at give, altså en anerkendelse af gæld, som også er en anerkendelse af værdi.⁷ Livsstilen er den første og i dag måske den vigtigste af disse symbolske fremvisninger, tøj, møbler, eller enhver anden egenskab, som ved at fungere ud fra logikken i tilhørsforhold og eksklusion synliggør kapitalforskelle (forstået som evne til at tilegne sig sjældne goder og de dertil hørende profitter) i en form, så de undviger den uretfærdige brutalitet i kendsgerningen som *datum brutum*, der enten er uden betydning eller ren vold, og i stedet bliver til denne miskendte og fornægtede vold – og dermed bekræftede og legitimerede vold – som den symbolske vold er.⁸ Såle-

---

vedkommende har på markedet for symbolske goder, og som definerer, hvad vedkommende kan tillade sig (det vil blandt andet sige, hvad vedkommende kan gøre fordring på og legitimt kan tilegne sig i et univers, hvor alle goder selv er hierarkiserede). Sansen for værdien af denne prissætning (der i nogle universer som det intellektuelle eller kunstneriske felt udgør hele værdien) vejleder strategierne, som for at opnå anerkendelse hverken må lægges for højt (præntion) eller for lavt (vulgaritet og mangel på ambition) og især strategierne for at nærme sig eller lægge afstand til andre grupper, som inden for visse grænser kan spille på de anerkendte afstande (jeg har andetsteds vist, hvordan en kunstners "aldring" til en vis grad er en effekt af væksten i symbolsk kapital og den tilsvarende udvikling i de legitime ambitioner).

7 I prækapitalistiske samfund sætter dette forvandringsarbejde sig igennem med en særlig strenghed, fordi akkumulationen af symbolsk kapital er den både faktisk og juridisk eneste mulige form for akkumulation. Generelt er det sådan, at jo stærkere den direkte fremvisning af kapitalmagt er censureret, i desto højere grad er det nødvendigt at akkumulere kapital som symbolsk kapital.

8 Jo svagere graden af bekendtskab er, jo mere må dagligdags klassifikationshandlinger bygge på symboler for at udlede den sociale position: I landsbyer eller små byer kan den sociale vurdering bygge på et næsten udtømmende kendskab til de vigtigste økonomiske og sociale egenskaber i modsætning til lejlighedsvis og anonyme møder i storbyer, hvor stil og smag utvivlsomt bidrager langt mere til at vejlede den sociale vurdering og de strategier, som iværksættes i social interaktion.

des forvandler "livsstil" og "stiliseringen af livet" styrkeforholdene til betydningsforhold og til systemer af tegn, der som Hjelmlev siger, "defineres ikke positivt af deres indhold, men negativt af deres forhold til de andre termer i systemet"; og disse tegnsystemer er af en slags forudetableret harmoni prædisponerede for at udtrykke rangen i fordelingerne. For selv om de får deres værdi fra et system af modsætninger og dermed ikke er andet end det, som de andre ikke er, synes livsstilene – og de grupper, de udmærker – ikke at have andet grundlag end deres bæreres naturlige dispositioner, sådan som den distinktion, man kalder 'naturlig', på trods af at den, som ordet siger, kun eksisterer i og med den distinktive relation til mere "almindelige" – det vil sige statistisk hyppigere forekommende – dispositioner. I den naturlige distinktion indeholder privilegiet sin egen retfærdiggørelse. Den legitimerende teatralisering, som ledsager enhver form for magtudøvelse, breder ud til alle praksisser og især til forbruget, der ikke har nødig at være inspireret af en søgen efter distinktion for at virke distingveret, eksempelvis den materielle og symbolske tilegnelse af kunstværker, hvis eneste princip synes at være personens dispositioner i deres uerstattelige singularitet. Ligesom de religiøse symboler inden for andre former for dominans bidrager den kulturelle kapitalers symboler, hvad enten de er inkorporerede eller objektiverede, til legitimationen af dominansen, og selve *kunsten at leve* hos magthaverne bidrager til den magt, som gør den mulig, fordi dens virkelige mulighedsbetingelser forbliver ignorerede, og fordi den kan opfattes som ikke blot et legitimt udtryk for magten, men som grundlaget for dens legitimitet.⁹ "Statusgrupper", som grundlægges af en "livsstil" og en "stilisering af livet", er ikke, som Weber mener, forskellige fra klasser, men *fornægtede klasser* eller, om man vil, sublimerede og dermed legitimerede klasser.

Oversat af Carsten Sestoft fra: "Capital symbolique et classes sociales", l'Arc 72 (1978), s. 13-19.

---

9 Det betyder, at analysen af magtfeltet som system af magtpositioner ikke kan adskilles fra analysen af de egenskaber, som agenterne i disse positioner har, og af det bidrag, som de giver til opretholdelsen af magten gennem de symbolske virkninger, de udøver.

